

FT21

11-17 Yaş Arası Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Ve Video Kanallarının Takip Edilmesinin İncelenmesi

Azime Altınova, Serap Daşbaşı, Nur Feyzal Kesen

Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Konya, Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacını 11-17 yaş arası ortaokul ve lise çağındaki ergenlerde internet bağımlılığı ve internet bağımlılığında yeni bir boyut olan video kanallarının ergenlerin internet bağımlılığına etkisinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda cinsiyet, yaş, yaşadığı sorunları ailesiyle paylaşma, ergenlerin duygularını dışa vurma, duygularını dışa vurma, sigara kullanımı değişkenlerinin internet bağımlılığıyla ilişkisi ortaya konulmak istenmiştir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kayseri, Konya, Yozgat illerinde lise ve ortaokulda öğrenim gören 579 öğrenciye (219 erkek, 360 kız) 33 sorudan oluşan anket ve İnternet Bağımlılık Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen araştırma verileri frekans, anova ve t testi ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre incelenen değişkenlerin ve izlenen video kanallarının internet bağımlılığı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre; sigara kullanan öğrenciler sigara kullanmayanlara göre; yaşadığı sorunu ailesiyle paylaşmayan ergenlerin yaşadığı sorunu ailesiyle paylaşanlara göre internet bağımlılığı daha yüksektir. Ergenlerin duygularını dışa vurması internet bağımlılığını azaltmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlar paylaşılmış ve yapılacak yeni araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ergen bireyler, internet bağımlılığı, video kanalları,

Abstract

The aim of this study is to investigate the effects of internet addiction and video addiction, which is a new dimension in adolescents aged 11-17 years, in the secondary and high school ages. In this context, gender, age, sharing problems with family, expressing emotions of adolescents, expressing emotions, smoking relationship were aimed to put forward relationship with internet addiction. In the study, which was used in the relational screening model, 579 students (219 boys, 360 girls) in Kayseri, Konya and Yozgat provinces in the 2017-2018 academic year were administered a questionnaire consisting of 33 questions and an Internet Addiction Scale. The obtained data were analyzed with frequency, anova and t test.

According to the results of the study, it was observed that the variables examined and the video channels were influenced on internet addiction. Male students compared to female students; smoking students compared to non-smokers; adolescents who do not share their problems with their families are more likely to have internet addiction than those who share their problems with their families. Expressing emotions of adolescents reduces internet addiction. The results of the study were reported and suggestions for new researches were recommended.

Keywords: Adolescent individuals, internet addiction, video channels,

Giriş

Geçmişten günümüze insan yaşamı sürekli değişmektedir. İnternet de bu değişimle birlikte hayatımıza girmiş ve bilgi, eğlence, iletişim gibi farklı konularda sunduğu çeşitlilik ve bu konulara ulaşımında sağladığı kolaylıkla kullanımını sürekli arttırdığımız bir unsur haline gelmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) araştırma sonuçları da bu düşünceyi destekler niteliktedir. TÜİK verilerine göre 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve İnternet kullanım oranları sırasıyla %49,9 ve %48,9'dur. Bu oranlar 2012 yılında sırasıyla %48,7 ve %47,4 olmuştur. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki erkeklerde %60,2 ve %59,3 iken, kadınlarda %39,8 ve %38,7'dir. Bilgisayar ve İnternet kullanımı kentsel yerleşim alanlarında %59 ve %58, kırsal yerleşim alanlarında ise %29,5 ve %28,6'dır. 2013 yılı ilk üç ayında (Ocak-Mart 2013) 16-74 yaş grubundaki tüm bireylerin %39,5'i interneti düzenli olarak (hemen her gün veya haftada en az bir defa) kullanmıştır (Eroğlu & Bayraktar, 2016).

Patolojik internet kullanımı bireyde internet bağımlılığına sebep olabilmektedir. İnternet bağımlılığı kavramı ise ilk kez Dr. Ivan Goldberg tarafından 1996 yılında gönderilen bir e-postada kullanılmıştır (Goldberg, 1996). İnternet bağımlılığı kavramının alanyazında net ve kesin bir tanımı bulunmamaktadır (Horzum & Ayas, 2013). Bağımlılık, istenilen objeye ulaşamadığında bireye yoksunluk hissi veren her şey olarak tanımlanabilir. Son yıllarda yapılan araştırmalara göre internet bağımlılığı da bağımlılık türleri arasında yer almaya başlamıştır (Eroğlu & Bayraktar, 2016). İnternet bağımlılığı ise; internetteyken zamanın nasıl geçtiğini anlamamak, internet dışında bir sosyal yaşantıya ilginin olmaması ve gereksiz bulunması, internet geçirilen vakit sebebiyle günlük yaşantının, işlerinin aksaması ve insan ilişkilerinin zayıflaması gibi unsurları barındırmaktadır (Cengizhan, 2005).

Bireylerde internet bağımlılığı tespiti yaparken internette harcadıkları zaman tek başına bir kriter olmamakta, internette harcadıkları zamanla birlikte interneti hangi amaçla kullandıkları da değerlendirilmektedir (Günüç & Kayri, 2010). İnternetin kullanım alanı ise oldukça geniştir. Bireyler interneti dersleri için yardım almak, sınava hazırlanırken video dinlemek, araştırma yapmak gibi birçok bilgilendirici amaçla veya oyun oynamak, komik videolar izlemek, birileriyle sohbet etmek, sosyal medyada paylaşım yapmak, film izlemek gibi eğlence amaçlı kullanabilmektedir.

Son zamanlarda ise internet farklı bir amaçla kullanılmaya başlamış ve yeni bir kullanım alanı ortaya çıkmıştır. Bu alan her geçen gün popüleritesini arttırmakta olan vlog siteleridir. Vlog video yayın yapılan kanal demektir. Bu kanalların kullanıcılarına Vlogger denilmektedir. Vlogger "Video-logger" kelimelerinin birleşimden oluşmakta ve video oluşturan kişi anlamına gelmektedir. Vlogger'lar; Blogger'lar ile aynı işi yaparlar fakat içeriklerini yazarak değil kamera karşısına geçerek oluşturmaktadırlar. Günümüzde en popüler Vlog kanallarına bir e-posta adresiyle üye olup bir kanal açılabilen ve bunun için herhangi bir ödeme yapma şartı bulunmamaktadır (İç, 2017).

Birçok çeşidi olan vlog kanallarının arasında kullanım ağı ve popüleritesi oldukça geniş olanlar bulunmaktadır. Bu çok tercih edilen vlog kanallardan birisinin resmi basın odasının verilerine göre, kanal video yükleyen ve izleyen bir milyondan fazla kullanıcıya sahip durumdadır. Bu sayı dünyadaki her yedi kişiden birinin bu video paylaşım kanalını kullandığını göstermektedir. İşin daha dikkat çekici boyutu ise internete giren her üç kişiden birisinin yolunun bu video paylaşım kanalına düşüyor olmasıdır (<https://www.youtube.com/yt/press/statistic.html>).

Bir milyarın üzerindeki kullanıcı sayısı bu video paylaşım kanalını dünyanın en popüler web siteleri arasına sokmaktadır. Alexa da bunu teyit etmektedir. İnternet sitelerinin popülerliğini değerlendirip, sıralayan Alexa'ya göre Google'dan sonra dünyanın en popüler web sitesi bir video paylaşım kanalüdür (Alexa, 2017)

Bir milyardan fazla kullanıcısı bulunan video kanalı, tüm internet kullanıcılarının yaklaşık üçte biri tarafından ziyaret edilir. Kullanıcılar her gün bir milyar saatlik video izler; bu da milyarlarca izlenme anlamına gelir (<https://www.youtube.com/yt/press/statistic.html>).

11-17 yaş arası bireyler üzerinde yürütülen bu araştırma; ergenlerde internet bağımlılığı ve internet bağımlılığında yeni bir boyut olan video kanallarının ergenlerin internet bağımlılığına etkisini incelemiştir. Bu doğrultuda cinsiyet, yaş, yaşadığı sorunları ailesiyle paylaşma, ergenlerin duygularını dışa vurma, sigara kullanımı değişkenlerinin internet bağımlılığıyla ilişkisi ortaya konulmak istenmiştir.

Yöntem

Bu çalışma nicel bir araştırma örneği olup, araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Konya, Kayseri ve Yozgat illerinde okuyan 579 öğrenci (219 erkek, 360 kız) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan, katılımcıların sosya demografik özellikleri ve internet kullanımına ilişkin verileri içeren anket soruları ile Günüş (2009) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) kullanılmıştır. Söz konusu ölçeğin iç-tutarlılık (Cronbach Alfa) katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Dört alt boyutu bulunan ölçeğin alt boyutları sırasıyla; “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma” ve “Sosyal İzolasyon” olarak adlandırılmıştır. Ölçekten alınacak toplam puan 35 ile 166 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, internet bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Günüş & Kayri, 2010).

Bulgular Ve Sonuç

Tablo 1: Ergenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T	p
Yoksunluk	Erkek	219	33,4201	10,55422	2,652	,008
	Kadın	360	30,9306	11,18959		
Kontrol Güçlüğü	Erkek	219	27,0685	10,12943	1,849	,065
	Kadın	360	25,3694	11,07053		
İşlevsellikte Bozulma	Erkek	219	18,3242	7,65722	2,393	,017
	Kadın	360	16,6778	8,24395		
Sosyal İzolasyon	Erkek	219	17,3470	7,81073	2,652	,008
	Kadın	360	15,4583	8,59737		
TOPLAM	Erkek	219	96,1598	31,55317	2,732	,007
	Kadın	360	88,4361	35,22133		

*p>0.05

**p<0.001

Tablo 1’de ergenlerin cinsiyet değişkeni açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine göre ölçeğin üç alt boyutunda (yoksunluk, işlevsellikte bozulma, sosyal izolasyon) ve ölçeğin toplam puanında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmüştür. Buna göre erkeklerin internet bağımlılığının kadınlardan daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Ergenlerin Yaş Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Yaş	N	\bar{X}	Ss	t	P
Yoksunluk	11-14	348	30,9425	11,54803	2,578	,010
	15-18	231	33,2727	10,01039		
Kontrol Güçlüğü	11-14	348	24,0948	10,28973	5,395	,000*
	15-18	231	28,9004	10,79708		
İşlevsellikte Bozulma	11-14	348	15,8966	7,46486	5,130	,000*
	15-18	231	19,4156	8,46838		
Sosyal İzolasyon	11-14	348	14,2989	6,46804	6,343	,000*
	15-18	231	18,9957	9,94354		
TOPLAM	11-14	348	85,2328	32,63377	5,441	,000*
	15-18	231	100,5844	34,15159		

*p>0.05

**p<0.001

Tablo 2’de ergenlerin yaş değişkeni açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine dört alt boyutta ve ölçeğin toplam puanında 15-18 yaş ergenlerin internet bağımlılığının 11-14 yaş ergenlerden daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Ergenlerin Yaşadığı Sorunları Ailesiyle Paylaşım Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Yaşadığı Sorunları Ailesiyle Paylaşım	N	\bar{X}	Ss	T	p
Yoksunluk	Evet	376	29,7447	10,72436	-6,734	,000**
	Hayır	198	36,0202	10,40010		
Kontrol Güçlüğü	Evet	376	24,2340	10,89727	-5,953	,000**
	Hayır	198	29,4798	9,54961		
İşlevsellikte Bozulma	Evet	376	15,8843	7,98626	-6,096	,000**
	Hayır	198	20,0707	7,51952		
Sosyal İzolasyon	Evet	376	15,3564	8,53670	-3,322	,001*
	Hayır	198	17,7778	7,83530		
TOPLAM	Evet	376	85,2154	34,36725	-6,260	,000**
	Hayır	198	103,3485	30,19757		

*p>0.05

**p<0.001

Tablo 3’te ergenlerin yaşadığı sorunları ailesiyle paylaşım değişkeni açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine göre, ölçeğin alt boyutlarında ve ölçeğin toplam puanında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmüştür. Buna göre yaşadığı sorunu ailesiyle paylaşmayan ergenlerin internet bağımlılığının yaşadığı sorunu ailesiyle paylaşan ergenlerden daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 4: Ergenlerin Duygularını Dışa Vurabilmesi Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Cevap	N	\bar{X}	Ss	T	p
Yoksunluk	Evet	331	30,0363	10,80370	-4,708	,000*
	Hayır	246	34,3293	10,87073		
Kontrol Güçlüğü	Evet	331	24,3716	10,95159	-4,767	,000*
	Hayır	246	28,1789	10,10398		
İşlevsellikte Bozulma	Evet	331	15,8218	8,10994	-5,179	,000*
	Hayır	246	19,2642	7,60017		
Sosyal İzolasyon	Evet	331	15,4924	8,89650	-2,319	,021
	Hayır	246	17,0772	7,48646		
TOPLAM	Evet	331	85,7221	34,59341	-4,654	,000*
	Hayır	246	98,8496	31,98682		

*p<0.05

**p<0.001

Tablo 4'da ergenlerin duygularını dışa vurumu açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine göre, ölçeğin alt boyutlarında (yoksunluk, işlevsellikte bozulma, sosyal izolasyon) anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmüştür. Buna göre duygularını dışa vuramayan ergenlerin internet bağımlılığı duygularını dışa vuran ergenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Ergenlerin Sigara Kullanma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Cevap	N	\bar{X}	Ss	T	p
Yoksunluk	Evet	45	35,0444	10,85222	2,027	,048*
	Hayır	533	31,6266	10,99117		
Kontrol Güçlüğü	Evet	45	29,9333	9,03378	2,968	,004*
	Hayır	533	25,7017	10,82183		
İşlevsellikte Bozulma	Evet	45	20,5111	7,91036	2,785	,006*
	Hayır	533	17,0488	8,01699		
Sosyal İzolasyon	Evet	45	20,7333	9,20326	3,847	,000*
	Hayır	533	15,8049	8,16900		
TOPLAM	Evet	45	106,2222	30,25264	3,057	,002*
	Hayır	533	90,1820	34,07685		

*p>0.05

**p<0.001

Tablo 5'de ergenlerin sigara değişkeni açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine göre, ölçeğin tüm alt boyutlarında ve toplam puanında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmüştür. Buna göre sigara kullanan ergenlerin internet bağımlılığı sigara kullanmayan ergenlerden anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur

Tablo 6: Ergenlerin Video Kanallarını Kullanma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarına Ait t Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	P
Yoksunluk	Evet	516	32,343023	10,932830	2,914376	,001*
	Hayır	59	27,949153	11,297579		
Kontrol Güçlüğü	Evet	516	26,503876	10,631789	3,126285	,004*
	Hayır	59	21,915254	11,098754		
İşlevsellikte Bozulma	Evet	516	17,645349	8,045514	2,982972	,002*
	Hayır	59	14,355932	7,829570		
Sosyal İzolasyon	Evet	516	16,482558	8,377367	2,494441	,003*
	Hayır	59	13,627119	7,891284		
TOPLAM	Evet	516	92,974806	33,766608	3,251859	,013
	Hayır	59	77,847458	34,573666		

* $p > 0.05$

** $p < 0.001$

Tablo 6'de ergenlerin Youtube kullanıp kullanmama durumu açısından, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testine göre, ölçeğin alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmüştür. Buna göre Youtube kullananların internet bağımlılığının, Youtube kullanmayanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür.

SONUÇ

Araştırmaya katılan ergenlerin internet bağımlılığı cinsiyet bağımsız değişkeni açısından karşılaştırıldığında, erkeklerin internet bağımlılığının kızlardan daha fazla olduğu bulunmuştur. Günüş (2010) ve Kayri (2010) da cinsiyete göre internet bağımlılık düzeylerini incelemiş ve erkeklerin kızlara göre bağımlılık düzeylerini daha yüksek bulmuştur. (Tablo 1)

Araştırmamıza katılan ergenler yaş değişkeni açısından incelendiğinde 15-18 yaş ergenlerin internet bağımlılığının 11-14 yaş ergenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. (Tablo 2)

Çalışmada elde edilen sonuca göre yaşadığı sorunları ailesiyle paylaşmayan ergenlerde internet bağımlılığının yaşadığı sorunu ailesiyle paylaşan ergenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. (Tablo 3) Kayri ve arkadaşları (2010) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları çalışmada internet bağımlılık düzeyleri ve aileleri ile olan ilişki durumları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit etmiş ve aileleri ile ilişkilerinin istedikleri gibi olmadığını belirten öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmamıza katılan ergenlerde duygularını dışa vurmayan ergenlerin internet bağımlılığı duygularını dışa vuran ergenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. (Tablo 4)

Araştırmamıza katılan ve sigara kullanan ergenlerin internet bağımlılığı sigara kullanmayan ergenlere göre anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur (Tablo 5). Kayri ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan araştırmada elde edilen veriler de bulgularımızı destekler niteliktedir. Bu araştırmaya göre katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile sigara kullanma durumları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Araştırmamıza katılan ergenlerden video kanallarını kullanan ergenlerin internet bağımlılığının, video kanallarını kullanmayan ergenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür.(Tablo 6) İnternet bağımlılığının video kanallarının kullanımından kaynaklanan boyutu henüz gündeme geliyor oluşu ve ergenlerin video kanallarını aktif kullanımının yakın

zamanda sorun olarak algılanmaya başlanması sebebiyle literatürde video kanallarının internet bağımlılığıyla ilişkisi hakkında yeterli araştırma bulunmamaktadır. İnternet bağımlılığıyla ilgili alınacak önlemlerde bağımlılığa etkisi olan sosya demografik özelliklerin dikkate alınması ve yapılacak araştırmalarda ve çalışmalarda video kanallarına daha çok yer verilmesi gerektiği fikrindeyiz.

Kaynakça

- 1 Alexa. *The Top 500 Sites On The Web*. İnternet Adresi: <http://www.alex.com/topsites> (Erişim Tarihi:18.11.2017)
- 2 Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut: "İnternet Bağımlılığı". *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 86-87.
- 3 Eroğlu, A., & Bayraktar, S. (2016). İnternet Bağımlılığı İle İlgili Değişkenlerin İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*.
- 4 Goldberg, I. (1996, Mart). <<http://www--usr.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html>> adresinden alınmıştır (Erişim Tarihi:10.11.2017)
- 5 Günüç, S., & Kayri, M. (2010). Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili Ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- 6 İç, C. (2017). Video İçerik Üretimi Sağlayan Sosyal Ağ Sitelerinde Video Üretimi: YouTube Türkiye'de Video Üretimi İçerik Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli*.
- 7 YouTube: İstatistiklerle Youtube, İnternet Adresi: <https://www.youtube.com/yt/press/statistics.html> (Erişim Tarihi:19.11.2017)